

Jonx | *Lentis*

Foetaal Alcohol Syndroom: Een ondergediagnosticeerde en voorkombare aandoening

Pieter Jelle Vuijk, neuropsycholoog
STAP 23 september

Indeling presentatie

- Inleiding FASD: o.a. voorkomen, diagnostiek, gedragskenmerken
- Werkwijze FASD poli Jonx Winschoten
- Neuropsychologische kenmerken en gedrag

Geschiedenis

- 1973 Fetal Alcohol Syndrome (FAS)
- Tegenwoordig Fetal Alcohol Spectrum Disorder (FASD)
- FAS meest ernstige manifestatie van het teratogene effect van alcohol

Incidentie

- Onderrapportage en ondergediagnosticeerd
- 1-3 per 1000 levendgeboren kinderen volledig FAS
- 9-10 per 1000 FASD
- Vroegdetectie (< 6 jaar) is belangrijke factor in voorkomen secundaire problemen, behalve mentale retardatie

Risico factoren

- Prenatale alcohol exposure
- Leeftijd en pariteit: latere kinderen zijn vaak ernstiger aangedaan
- Catastrofale invloed van binge drinking

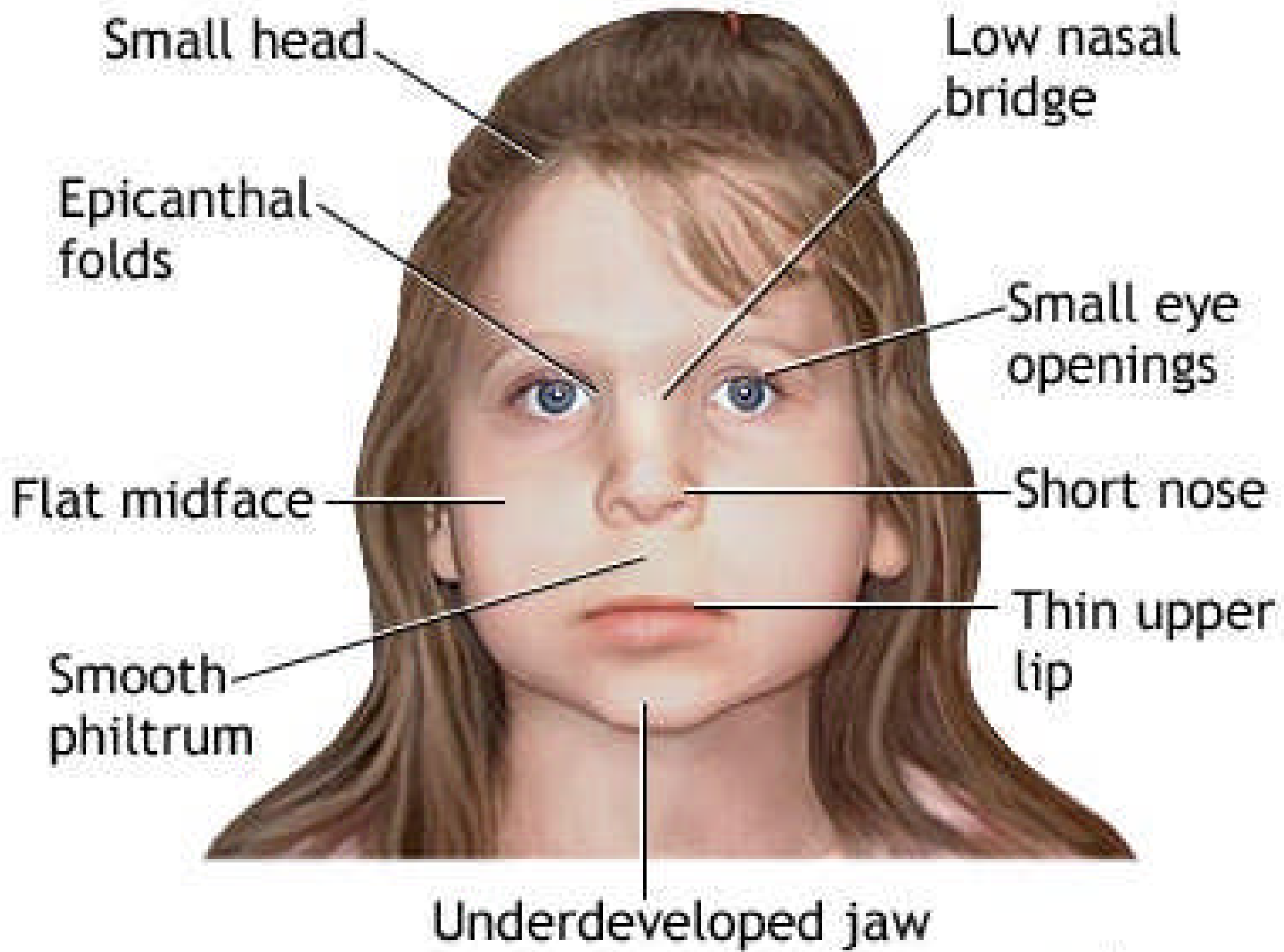
Kenmerken FAS

- CZS malformaties en mentale retardatie
- Cranio-faciale kenmerken
- Groei achterstand
- Gedragsproblemen

van Balkom et al. (1996). Foetaal alcoholyndroom: een miskende oorzaak van verstandelijke handicap en probleemgedrag in Nederland. Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde;140 (11):592-595.

Cranio-faciale kenmerken

- Verkorte ooglidspalten
- Glad en ongevormd philtrum en korte, omhoogwippende neus
- Dunne bovenlip met weinig lippenrood

Small head

Low nasal bridge

Epicanthal folds

Small eye openings

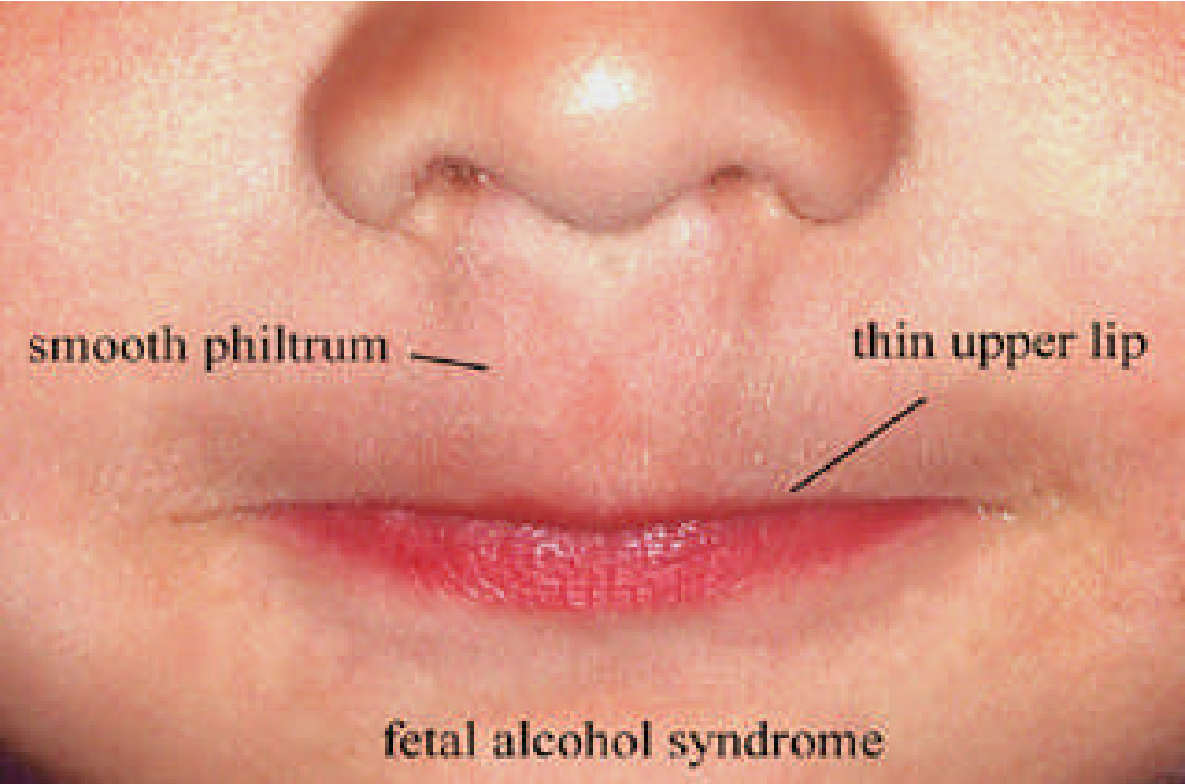
Flat midface

Short nose

Smooth philtrum

Thin upper lip

Underdeveloped jaw

smooth philtrum

thin upper lip

fetal alcohol syndrome

Groei deficiënties

- Langzame groei vóór geboorte in 70-75% van de aangedane kinderen
- Pre- en postnatale groei achterstand met effect op geboortegewicht, lengte en hoofdomtrek
- Verhoogd risico voor premature geboorte
- Tengere lichaamsbouw in kindertijd

Gedragsproblemen

- Baby en kindertijd: prikkelbare babies, spraak-taal ontwikkelingsproblematiek
- Later: ontwikkelingsstoornissen, impulsregulatie problemen
- Nog later: sociale isolatie, criminaliteit en marginalisering

Comorbiditeit

- ADHD
- Oppositioneel-opstandig gedrag
- Angststoornissen
- Depressie

Detectie en interventie

FASD-poli bij Jonx Winschoten sinds april 2009:

- Diagnostiek
- Adviezen t.a.v. behandeling/begeleiding kind en ouder
- Verder onderzoek o.a. naar executieve functioneren

Onderwerpen

- Werkwijze FASD poli Jonx Winschoten
- Neuropsychologische kenmerken
- Van neuropsychologie naar gedrag

FASD poli Jonx Winschoten

- Het team
 - Een (kinder)arts
 - 2 GZ psychologen
 - 1 neuropsycholoog
- Onderzoek
 - Lichamelijk onderzoek
 - Uitgebreide anamnese
 - Neuropsychologisch onderzoek

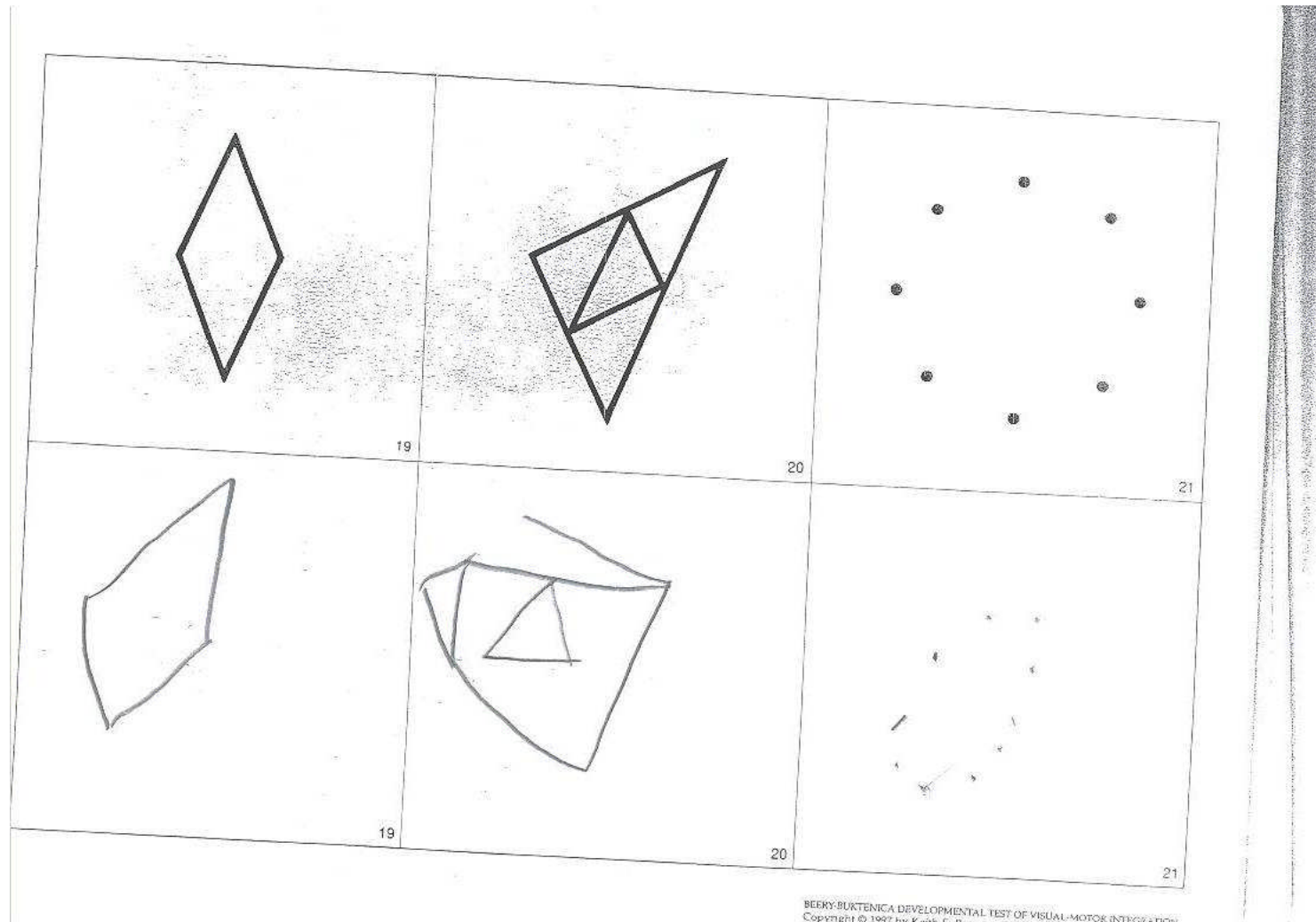
FASD poli Jonx Winschoten

- De cliënten:
 - Van 0 tot 30+
 - herkomst.
 - Kinderen van adoptie ouders
 - Kinderen van pleegouders
 - In mindere mate kinderen van biologische ouders
 - Komen alle kinderen met FASD bij ons in beeld?

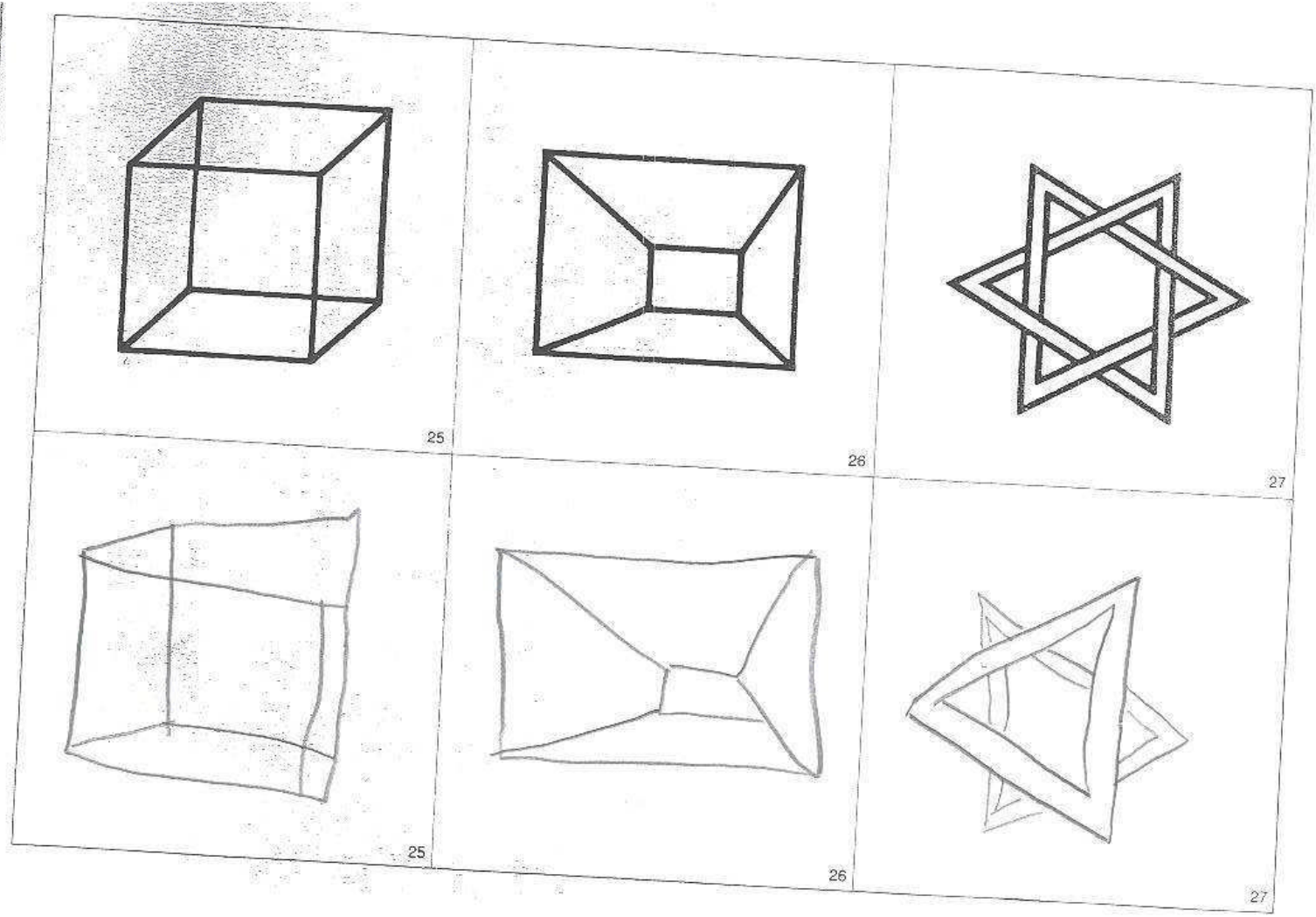
Neuropsychologisch profiel

- Intelligentie onderzoek
 - Verlaagd IQ, vaak rond het LVG niveau
 - Meestal VIQ > PIQ
- Neuropsychologisch profiel
 - Problemen met aandacht
 - Geheugen
 - Fijne motoriek
 - Visueel-ruimtelijke perceptie
 - Executieve functioneren

Voorbeelden van de problemen

Voorbeelden van de problemen

Executief functioneren

- Cognitieve flexibiliteit
- Inhibitie
- Abstract denken
- Probleemoplossend vermogen

Van neuropsychologie naar gedrag

- Leerproblemen in combinatie met verlaagd IQ met name rekenen.
- Vaak onhandig -> gymnastiek
- Aandachtsproblemen
- Geheugenproblemen
- Problemen in omgang met andere kinderen (sociale cognitie)

Van EF naar Sociale Cognitie (1)

- Onderzoek wijst uit: hoge correlatie tussen EF en Sociale Cognitie
- Met name relatie:
 - Inhibitie en probleemoplossend vermogen -> Theory of Mind
 - Visueel-ruimtelijke vaardigheden -> emotie herkenning

Van EF naar Sociale Cognitie (2)

- Kinderen met FASD hebben problemen met sociale cognitie.
- Dit is zichtbaar:
 - IQ testen -> moeite met het reconstrueren van verhalen
 - Op school -> Vaak problemen met andere kinderen. Soms moeite met het onderhouden van vriendschappen.
 - Slechte gewetensontwikkeling -> grote kans om in aanraking te komen met justitie

“Behandeling”

- Problemen met aandacht -> Slecht geheugen
 - Herhalen, structureren
 - Pictogrammen
 - Evt. medicatie
- Problemen met motoriek en ruimtelijke perceptie
 - Laat ze veel spelen met blokken, puzzels, tekenen
 - Houd kinderen met FASD kort
Structureren/begrenzen!!!
- Overig?

Jonx | *Lentis*

Dank u voor uw aandacht

